

Az orosz vallásfilozófiai eszmék megjelenése Mihail Bulgakov: A Mester és Margarita című művében

(tudománykommunikációs cikk)

Nagy Gergely Miklós vagyok, orosz nyelv és történelem tanári szakos elsőéves hallgató. Kutatói munkám témájaként Mihail Bulgakov bámulatos regényét, *A Mester és Margarita*-t választottam. A világirodalom e remeke rendkívül sokoldalú vonásokkal rendelkezik, én személy szerint a benne megjelenő misztikumokra, a folklorisztikus elemekre és az orosz vallásfilozófiai eszmékre fordítom figyelmemet, illetve kutatói tevékenységemet.

Valójában azonban senki sem képes Bulgakov alkotását teljes valójában megfogalmazni; az író és műve is ehhez túl összetett, túl sokoldalú. Általam elemzett művében egymással fonódik össze misztikum és vallás, mágia és filozófia. Boszorkányok, fekete mágusok, vámpírok és egyéb folklorisztikus lények jelennek meg egy olyan társadalomban, mely kérlelhetetlenül elutasít mindenféle szakralitást. A '20-as évek Szovjetuniója ez, melybe személyesen a Sátán látogat el bizarr kíséretével, alaposan felforgatva az erkölcsi értékektől eltávolodott Moszkvát.

Kutatómunkám során elemzem az ördög, a boszorkányok, vámpírok és egyéb misztikus, folklórral kapcsolatos elemek felbukkanását a műben, illetve részletezem a benne megjelenő egyháztörténeti jelenségeket és vallásfilozófiai nézeteket is.

Hogyan lett Moszkva a III. Róma? Hogyan jelenik meg a műben a személyiség, az alkotói szabadság Bergyajevtől eredeztethető problematikája? Hogyan fér össze egymással Jézus és a Sátán, a szovjet ateizmus és az elnyomott, de valójában mindenkiben ott lakozó babona? Mire tanítja meg az Ördög a moszkvaikat, és hogyan teremt Bulgakov egységet a világegyetem két őseje, a jó és a rossz között?

Tudományos utazásom során ellátogatok Moszkvába, a regény valós helyszíneire. Adatot gyűjtök Bulgakov múzeumába átrendezett egykori lakásán, illetve elsétálok a *Pátriárkák tavaira* is – ki tudja, hátha magam is találkozok Wolanddal, az Ördöggel, aki éppen ezen a helyen jelent meg Moszkvában „egy meleg tavaszi estén, az alkonyat órájában”.¹

Nagy Gergely Miklós

¹ Mihail Bulgakov: *A Mester és Margarita*. Ford.: Szöllősi Klára. 4. o.